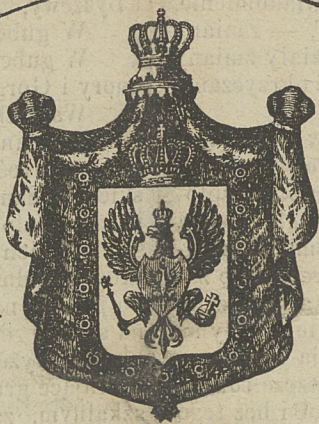

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERTY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/4 szerokości
przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Wiedeń, 25 Licca. — Jeneralna korespondencya donosi, że formalne układy w Wiedniu dopiero jutro się rozpoczną. Dziś pełnomocnicy mocarstw wojujących znosili się ustnie. Była to wymiana myśli w ogólnikach zawarta, ale może dla tego bardzo być ważna na przebieg całych układów.

— Romanul wychodzący w Bukareszcie, został na zawsze zakazany.

Londyn, 25 Czerwca. — Z Szangai donoszą pod d. 5 Lipca, że wojsko majora Gordona zostało rozpuszczone. Poseł angielski Sir Rutherford Alcock przysposabia kwatery w Jeddo dla wojska angielskiego.

Berlin, 26 Lipca. — Najj. Pan raczył zamianować fizyka powiatowego i radcę zdrowia Dr. Casola w Wolsztynie radcą lekarskim i członkiem kolegium lekarskiego w prowincyi westfalskiej.

Berlin, 25 Lipca. — Dzienniki wiedeńskie twierdzą, że układy pokojowe powiodą się pomyślnie. Austria równie jak Prusy dały znać w Kopenhadze, jakie kładą warunki i od jakich nie odstąpią. Skoro więc z Kopenhagi wysłano duńskich pełnomocników, można przypuścić, że warunki te przyjmuje Dania. Tymczasem nie odpowiada to bynajmniej manifestacjom czynionym dotąd ze strony duńskiej dyplomacji. Zresztą kwestya preliminarji nie może długo utrzymać się w zawieszeniu, bo rozejm upływa za dni 6. Dziś nastąpiła w Wiedniu wymiana pełnomocnictw.

— Z Wiednia odbieramy także wiadomość, że jenerał Hake otrzymał dymisy. Ponieważ bundestag pochwalił dotychczasowe jego postępowanie, przeto trudno sobie wytłumaczyć powód do owej dymisy. Dresdner Journal z wielką ostrożnością mówi o starciu rendsburgskim, ale nie wchodzi w rozwiązanie kwestyi, czyli uczyniony zarzut przemysłanej demonstracji politycznej, który w Prusach zarzucono Hanowerowi, nie może być także podniesiony przez inną stronę. Wyraźniej o tem mówi urzędowa bawarska gazeta, która nie wątpi o zamiarze wyparcia na tej drodze bundestagu z Holsztynu, przez co stosunki dotychczasowe niemieckie zupełnie zostały zmienione. Dzienniki wiedeńskie odpięrają stanowczo wszelkie podejrzenia spółnictwa w tem austriackiego i z oburzeniem się o tem wyrażają. W gruncie atoli rzeczy spełnia się to z każdym dniem, co rząd austriacki wywiódł w długim pamiętniku, kiedy potępiał cały stan bundestagowy w zeszłym roku na zjeździe monarchów w Frankfurcie nad Menem.

Nat. Ztg.

— Gen. Corresp. odbiera z Hanoweru ze strony kompetentnej następujące uwiadomienie:

»Deutsche Allg. Z. i Hamb. Börsenh. podały z Wiednia wiadomość, jakoby rząd tutejszy rozesał kilku dworom pamiętnik o tak zwanej tryadzie, a nawet jakoby rząd hanowerski zamierzał przedłożyć Związkowi wniosek mający na celu reformę Związku. Wiadomość tę możemy nazwać najczystszyim wymysłem; nie pisano tu bowiem ani owego pamiętnika, ani też nie udzielano się innym rządów w jakikolwiek sposób. W obecnej chwili, w której niemieckie mocarstwa i reszta państw Związek składających w zupełnej są zgodzie, każdy wniosek względem reformy mógłby posłużyć do rozdwojenia zaledwieco pogodzonych Niemiec, a Hanower właśnie najmniejby się skłaniał do tego, aby niewczesnymi wnioskami zniszczyć zaledwieco osiągnięte skutki. O tryadzie można sobie myśleć, co się komu podoba, ale w każdym razie dzisiejsza chwila jak najmniej się do tego nadaje, chociaż tak bardzo do tego jest stosownem, aby inne niemieckie państwa w obec niemieckich mocarstw do walki przeciw zewnętrznym i wewnętrznym nieprzyjaciołom porządku i prawa sprzymierzonych silnie razem się połączyły, a w samodzielnem przyłączeniu się do sprzymierzonych Prus i Austrii broniły prawa Niemiec, spółnie z mocarstwami zachowując w pomyślnym rozwoju historycznie wzrosły porządek Rzeczy.«

— Botschafter, którym nieraz posługują się wyższe sfery urzędowe, zdaje w artykule wstępnym czwartkowego numeru sprawę, »o ile oba nie-

mieckie mocarstwa z równymi a o ile z odmiennymi zapatrywaniem się wchodzą do rokowań pokojowych z Danią.«

Artykuł ten, charakteryzujący wzajemny stosunek obu mocarstw, podajemy tu w główniejszych punktach.

Cztery główne punkta, powiada Botsch., nasuwają się każdemu bezstronnie rzecz biorącemu:

1. Prusy chcą w księstwach »prowizorycznego rządu«, któryby został pod wpływem pruskiej naczelnej komendy. Tego nie chce Austria, lecz żąda przedewszystkiem załatwienia sprawy sukcesyjnej.

2. Hr. Rechberg chce, aby Związek załatwił tę sprawę; co do Holsztynu, prostą większością głosów; zrestą, aby załatwił ją jak najspieszniej, skoro Oldenburg i Augustenburg przedłożą swoje pretensje a wydział orzecz swe zdanie. Podobnego oświadczenia Prusy dotąd nie złożyły. Wprawdzie wniosły one spółnie z Austrią, aby ks. Augustenburski złożył uzasadnienie swych pretensji; ale równocześnie podają urzędowe berlińskie głosy poróżnych dziennikach w wątpliwość bądź kompetencyą Związku pod względem wydawania uchwały większością głosów, bądź żądają połączenia pretendentów, poprzedniego ustanowienia osobnego postępowania itp., co w rzeczywistości niczem innem nie jest jak odroczeniem sprawy sukcesyjnej ad Calendas graecas.

3. Półurzędowy a ważny artykuł Kolońskiej gaz. przewraca rzecz do góry nogami żądając przedewszystkiem oznaczenia wynagrodzenia za koszta wojenne i wszystkie ofiary, jakie poniosły Prusy, a dopiero potem rozwiązania kwestyi dynastycznej.

4. Prusy sięgają poza podstawę pokoju, która w skutek rokowań pokojowych ma się dopiero stać konkretną; ze wszystkich bowiem stron słychać, że Prusy już teraz żądają następujących stipulacji:

- a) »Księstwa odstąpione będą Prusom i Austrii«;
- b) »Prusy i Austria zatrzymają Szlezwik i Holsztyn aż do załatwienia sprawy sukcesyjnej.«

Artykuł pomija trzy pierwsze punkta, a zwraca się jedynie do czwartego, zawierającego dopiero co przytoczone żądania pruskie. Cóż znaczą te żądania? Odpowiadając słowami prostemi, według znaczenia codziennego, znaczy — powiada Botschafter — »odstąpienie Księstw Prusom i Austrii« tyle, co »odstąpienie Księstw Prusom«; Austria bowiem nie chce w północnych Niemczech, a w ogóle nigdzie w Niemczech, nabywania krajów. Nie chce ona przedewszystkiem trwałej okupacji i obciążania swojego skarbu.

Prusy mają inne dążenia, których całe znaczenie, całe niebezpieczeństwo występuje w całej pełni tylko w spółni z powyżej przytoczonym punktem 2. Prusy jeszcze się nie zgodziły na szybki i niewątpliwy sposób załatwienia sprawy sukcesyjnej w zgromadzeniu Związkowem, sposób, któryby zapewniał bezzwłoczny praktyczny rezultat. A cożby się stało, gdyby (po dokonaniem odstąpienia księstw Austrii i Prusom) zaprzeczyły Prusy Związkowi kompetencji, albo żądały jednomyślności, albo ustanowienia rodzaju postępowania cywilnego dla Związku, co by nigdy nie mogło przyjść do skutku? I na to jest prosta odpowiedź. Przez odstąpienie księstw Austrii i Prusom powstałby tytuł prawny, co do formy na rzecz obu mocarstw, co do rzeczy na szkodę Austrii, a wyłączną korzyść Prus. Ten tytuł prawny miałby dopóty znaczenie, dopóki Prusy sprzeciwiały się załatwieniu przez Związek kwestyi sukcesyjnej, albo dopóki miały siłę i wolę nie zważania na uchwałę Związku, z powodu mniemanej jego niekompetencji.

Botsch. ma nadzieję, że hr. Rechberg nie wpadnie w taką łapkę, a zarazem, że i Prusy opamiętają się, gdyż i Dania przychyliłaby się na stronę Austrii i Niemcy stanęłyby po jej stronie.

Chełmno, 20 Lipca. — Czytamy w Nadw.: W przyszły czwartek będzie przed sądem chełmińskim ustne postępowanie w procesie przeciw 4 Polakom, posądzonym o werbowanie ochotników do powstania. Oskarżeni są: Matuszewski z Wąbrzeźna, Kallemberg z Rybińca, Zieliński i Piątkowski.

— Tutejsza szkoła miejska, w której uczą francuskiego i angielskiego, ale nie polskiego, choć przecież w tutejszych okolicach Polacy gęściej się uwijają niż Francuzi lub Anglicy, wczoraj zakończyła rok szkolny. Program zawiera francuską rozprawę rektora, dra Kewitza: *Sur les théories dramatiques de Corneille, d'amés ses discours et ses examens.* (Première partie.)

— Wczoraj przyprowadził patrol wojskowy do Chełmna o godz. 10 wieczorem młodego mężczyznę ubranego w czamarkę, aresztowanego w jednej z wiosek okolicznych, dla braku legitymacji.

— W czwartek wypuszczono z chojnickiego więzienia ks. Góralskiego trzymanego tamże od pięciu tygodni.

— Do Brodnicy nadeszło w tych dniach urzędowe zawiadomienie, wedle którego wieś Lipnica przezwaną została Lindhof. — Zmiany takie dzieją się na wniosek dziedzica tak samo, jak się działy zmiany z niemieckiego na duńskie w Szlezewiku, co za wielką srogość okrzyczano.

Królestwo Polskie.

— Klasztor w Łędzie zabrano dla wojska, zakonników wszystkich uwieziono; jest to początek do zniesienia klasztorów w Polsce, które w krótkim czasie ma nastąpić. Rząd moskiewski rozzuchwalony dyplomatycznym powodzeniem w Europie, z najzupełniejszą bezwzględnością puszcza cugle nieublaganej nienawiści ku żywiołowi polskiemu, a zarazem ku całej łacińskiej cywilizacji, ku wszystkiemu co reprezentuje zachodnią oświecę. Szkoły mają uleść zupełnej reorganizacji, a na urzędy ciągle się tłoczą Moskale. Podobno postanowiono wszystkie urzędy aż do szóstej klasy wyłącznie niemi poobsadzać. Dla ułatwienia tej operacji, rozkazano wszystkim urzędnikom, którym brakuje jeszcze rok do uzyskania emerytury, podawać się do niej bezzwłocznie; choć i bez tego korzystają z każdej sposobności do usuwania Polaków. Z gmachu komisji skarbu kazano w tych dniach wynosić się wszystkim urzędnikom, którzy tam dotąd mieszkali, zapewne zajmując ich mieszkania Moskale. Komisja sprawiedliwości ma być przeniesiona do pałacu zabranego Zamoyskiemu, a w pozostałym po niej gmachu założone będzie jakieś »dworjańskie uczyliszczko«, gdzie wyłącznie dzieci urzędników wychowywane będą. Ma to być gimnazjum dla dzieci przybyłych tu Moskali i szkoła moskiewskiego języka i moskiewskich obyczajów dla dzieci tych Polaków, którzy pozostaną w służbie moskiewskiej.

We wtorek około 200 wygnańców wysłano znów koleją petersburską, do piętnastu między niemi było okutych w kajdany, do ciężkich robót przeznaczonych. Ale i ci co tylko na mieszkanie w Rosji mają wyroki, pozornie tylko cieszą się lepszym losem. Pisałem już, że po miastach gubernialnych w Rosji są komisye śledcze, a tem zesłane ztąd ofiary poddają powtórnemu barbarzyńskiemu sądowi. Niejaki Ostrowski zesłany na mieszkanie do Tweru, pisał do swojej żony, ażeby wyjechała z tutejszego sądu wojennego wyrok skazujący go na mieszkanie tylko, bo tam sądzią go powtórnie, czego też i dopełniła ta pani po wielu trudnościach. Widziałem listy i od innych osób domagające się podobnej usługi. Nadto donoszą deportowani wszyscy w ogóle, czy to do robót, czy na mieszkanie tylko zesłani, że Moskale odbierają im pieniądze, a wydają tylko 10 kop. czyli 20 groszy dziennie na utrzymanie. Tak nienawisć ściga wszędzie i szuka tylko pozoru do prześladowania. Między wysłanymi była młoda panienka nazwiskiem Kozłowska, która pocieszała tłum płaczący, zgromadzony naokoło wagonu i ze znajomych w Warszawie Nazwisk: Nadmiller, były dowódzca oddziału, Hawelski, Stoczkiewicz, Szlenker synowie kupców warszawskich i wielu innych.

Wilno, 17 Lipca. — Czas podaje wykaz majątków przeznaczonych na sprzedaż drogą licytacji na Litwie. Wykaz ten zebrany z urzędowych obwieszczeń w Wil. Wiestn. za ostatnie dwa miesiące, nie jest bynajmniej zupełny, nie zawiera bowiem ani majątków, które przed drugą połową Maja zostały wystawione na sprzedaż, ani też tych, które obecnie za pośrednictwem urzędowych kantorów Lampego mają być negocjowane. Zresztą wykaz ów odnosi się głównie do gubernii wileńskiej, gdyż co do innych gubernii nie posiadamy szczegółowych wiadomości. Nadmienię przytem należy, że niżej podane majątki mają być sprzedane wyłącznie na zaspokojenie kontrybucji i prywatnych należności. Z ogromnej ilości skonfiskowanych i zasekwestrowanych majątków, które weszły w skład dóbr państwa, żaden tutaj nie mieści się.

W gubernii wileńskiej: 1) Piotrowszczyzna i Paraski, Waleryi Wróblewskiej. 2) Kolesice, Wincentego Chrula. 3) Dwie kamienice w Wilnie, sukcesorów Józefa i Katarzyny Wizgirdów. 4) Dowiatyny, Aurelego Zagórskiego. 5) Misiuczany, Anny Sokołowskiej. 6) Mieczaje, Waleryana Kocięły. 7) Krzywice i Kowale, Zenobii Szykowskiej. 8) Porzeczek, braci Jacynów. 9) Krasnopol, Augusta i Adama Miłaszewiczów. 10) Aleksandrynowo, sukcesorów Felicji Radzikowskiej. 11) Niestawiszki, Jana Świeńciańskiego. 12) Kamienica w Wilnie, Matyldy Buczyńskiej. 13) Antologona, sukcesorów Wołodkowej. 14) Świła, Zygmunta Mackiewicza. 15) Zaptasznia, Zakrzewszczyzna i Hinki, Euzebiusza Hryniewskiego. 16) Kluszczany, Jana Szyrana. 17) Chiny i Pekin, braci Boguckich. 18) Mreczki vel Teraspol, Kiersznowskiego. 19) Wielkopole, suk. Dominika Hośniewskiego. 20) Nosowice, suk. Piotra Nosowicza.

W gubernii mińskiej: 21) Zajelno, Morwiny, Wielkie Ostrowczyce, Helenowo, Cecorowice, Olmiany, Bereżec, Józefin i Drozdin, Józefa i Ludwika Kkss. Radziwiłłów. 22) Zukowszczyzna, Adama Bykowskiego. 23) Gruzdowo, Aleksandra Ludwika Chodźki. 24) Pucyłowo i Wiercejski, Rafała Majstowicza. 25) Kajetanów, Klundziwka i Zarębie, braci Baczyńskich. 26) Sidorówka, Ewy Przyjałgowskiej. 27) Kamienica w Mińsku, Matyldy Waraktowej. 28) Majątek, Franciszka Zagórskiego. 29) Olesin, Scypiona Bielinowicza. 30) Lachowszczyzna i Dziegciarówka, Hajdukiewicza. 31) Zukowszczyzna i Maciulewszczyzna, Adama Bykowskiego. 32) Kutyn, Kolba Sieleckiego. 33) Wendzież i Łomin Zofii Bojanowskiej.

W gubernii kowieńskiej: 34) Upinki, Piotrowo, Widopol i Paulinków.

W guberni witebskiej: 35) Mekolszczyzna, Jana Kuleszy, 36) Lasochina, Staryków, Naumów, Bielejka, Niżna, Szacłów, Kamienik, Be-

rezyna, Snihi, Sieliszczce, Eudokimów, Korniszow, Piatywerstyca, Drozków, Astratów, Arechów, Boroszczowo, Pogrze, Niedźwiadka, Moczalin, Zamoście, Aksentów, Wielkie Niwy, Lizunow, Pańszczyzna i Poczynek, Piotra Gorycza.

W gubernii mohilewskiej: 37) Aleksandrówka, Ukruże, Korkof i Byszewy, Piotra Ancypy.

W gubernii wołyńskiej: 38) Ugorek, Eweliny Teżewskiej.

W gubernii podolskiej: część miasta Baliny i wieś Cyganówka, Eleonory i Gorgoniusza Perłowskich.

Wszystkie te majątki, jak wiadomo, przejść mają w ręce rodowitych Rosyan schizmatyków, gdyż katolikom stawać do licytacji nie wolno. Wartość szacunkowa majątków, która według zapewnień rosyjskich dzienników, jeżeli nie pozostanie przy licytacji in statu quo, to bardzo mało nad oznaczoną cyfrę podniesie się, powstaje z sumy dziesięcioletnich dochodów razem wziętych, po odtrąceniu wszelkich wydatków na administrację majątku i potrzeby gospodarskie. Aby wykazać, do jakich nadużyć doprowadza podobna norma najdowolniej a zawsze na szkodę dawnych posiadaczy stosowana, podajemy tutaj dwa przykłady: wyżej wymienione majątki Lachowszczyzna i Dziegciarówka zawierające gruntu 920 diesiatyn (około 1610 morgów) wraz z domem mieszkalnym, zabudowaniami i wszelkimi urządzeniami gospodarskimi, oraz należnością indemnizacyjną za grunta włościańskie, ocenione zostały na 3890 rubli: kamienice w Wilnie Wizgerdów, położone w najkorzystniejszym miejscu oszacowano: pierwszą dwupiętrową na 560, drugą zaś jednopiętrową na 160 rubli. Niewiernych odsyłamy do nr 66 Wileńskiego Wiestnika skąd przekonać się mogą, że wszystkie bez wyjątku majątki, których tu nie przytaczamy, są również za bezcen oszacowane, aby niedopuszczając do licytacji miejscowej ludności, dać możność rodowitym Moskalom jak najtańszego kupna. A teraz dziwić się nie będziemy słowom urzędowej odezwy zamieszczonej w Wileńskim Wiestniku a powtórzonej przez wszystkie dzienniki rosyjskie, gdzie powiedziano jest, aby kapitaliści rosyjscy zabierali z sobą jak największą ilość spółziomków, bez pieniędzy, »gdyż nabycie majątków na Litwie prawie nic nie kosztuje.«

— Journal de St. Petersburg donosi, iż w gubernii grodzieńskiej na mocy uchwał urzędów gminnych uczęszczanie do szkół narodowych (rosyjskich) ma być przymusowem. Tak więc i katolicka ludność ma być zmuszoną do pobierania nauk od schizmatycznych popów i diaków.

Wilno, 20 Lipca. — Donoszą ztąd Ojczyźnie, że w majątku podpułkownika inżynierii Cezarego Orwida, obecnie zesłanego do Kazania, gdy zjechała na grunt komisya sekwestrująca jego majątek Płytniki, położony w wileńskiej gubernii, w trockim powiecie, w parafii kowalskiej, w trakcie jej czynności powstała burza, przez otwarte okno wpadł piorun, wszystkich członków komisji posyła pozabijał, niepozostawiając po sobie ognia.

— Czytamy w rosyjskim Inwalidzie: Konfirmacją dowodzącego wojsku kijowskiego wojennego okręgu były praporszczyk kremenczuckiego pułku Tobański, za przygotowywanie się do udziału w powstaniu i przechowanie u siebie broni, pozbawiony zostaje stopnia, orderów: krzyża św. Jerzego i dwóch medali za obronę Sewastopola i za kampanię 1853—1856 roku, szlachectwa i praw stanu i zesłany na Sybir i na osiedlenie.

Rosya.

Winniśmy czytelnikom donieść, że słowo przypisywane księciu Gorczakowowi, o którym pisaliśmy niedawno, otrzymało nową wersję. Nie miało ono być powiedziane w Kissingen, ale napisane ztamtąd w liście tego ministra do księżnej Trubeckoj, i to w następujący sposób: »Skończyliśmy już wszystkie kwestye, pozostaje tylko do rozwiązania kwestya napoleońska.«

Pod piórem dyplomaty, i to w liście dodamy wielkiego świata, słowa te mogły być tylko ironicznym żartem. Kazałyby się złośliwie domyślać, że nic skończonem nie było.

Wszelako Globe angielski mówi, że »wyrażenie owo: nie ma już innej kwestyi prócz napoleońskiej, jest prawdziwszem, aniżeli się to zdaje naszej (angielskiej) półurzędowej prasie, albowiem potwierdza je Gaz. Moskiewska.

Pozostaje więc pytanie: co jest prawdą i ile takowej?....

Francya.

Paryż, 23 Lipca. — Urzędowe dzienniki z natchnienia wyższego występują z całym szeregiem napomnień i przestrog, wymierzonych przeciw wielkiemu mocarstwu niemieckiemu a głównie przeciw Prusom. Występują przeciw zachciankom podbojowym a zalecają zasadę narodowości. Celem tych napomnień jest sparaliżowanie dążeń w samym ich początku.

— Debaty korzystają z twierdzeń niemieckich dzienników, jakoby Napoleon III obrabiał w Vichy projekt triady niemieckiej i z ironią rozwodzą się nad niemieckimi stosunkami. To co czynią Niemcy, mówią Debaty, uwolni cesarza od dalszej pracy w tym kierunku. Pogłoska o widzeniu się cesarza z królem pruskim nie ma żadnej podstawy.

— Cesarz Napoleon wcale się niemiesza osobiście do kwestyi duńskiej, natomiast minister spraw zagranicznych p. Drouyn de Lhuys popiera Duńczyków jak może. Półurzędowy Pays wysłał w świat artykuł z natchnienia rządowego i przepowiada wielkiemu mocarstwu zło wrogie następstwa, jeżeli z Danią łaskawie się nie obejdą. Podobnie przemawia dziś la France, lubo w łagodniejszej formie. Widzi zlaną równowagę europejską i wzywa narody, aby nareszcie oczy otworzyły. Wszędzie zajmuje przemoc miejsce prawa. Wspomina o smutnem rozwiązaniu sprzymierza zachodniego, które skojarzyło sprzymierze północne. Francya nawet odosobniona niema się czego obawiać, ale patrzy ze smutkiem, że wielkie mocarstwa europejskie tak

mało pojmują własne interesa i jak zatykają uszy na rady dawane w dobrej myśli. Constitutionnel rozwodzi się nad układami pokojowymi w Wiedniu: niepodobna przewidzieć wypadku układów rościągających się na tyle delikatnych punktów. Ale to można przepowiedzieć, że trwały pokój wówczas tylko przyjdzie do skutku, jeżeli wielkie mocarstwa zaniechają polityki zdobywczej i oddalą od siebie nadużycia przemocy, by wysłuchać prawowite życzenia ludności i uwzględnić interesa Europy.

— Monitor ogłasza dziś sprawozdanie ministra wojny Randonna z dn. 7 Lipca i dekret cesarza, rozwiązujący starcie się władz cywilnych z wojskowymi; ostatnim przyznaje słusność i oddaje całą władzę w Algierii, z wyłączeniem niektórych punktów, a mianowicie własnych sądów cywilnych i kryminalnych dla Francuzów i innych Europejczyków. Prefekt odtąd stać będzie pod hierarchią generała dywizji. W skutek tego prefekt algierski dotychczasowy pan Mercier Lacombe będzie posunięty na wyższą posadę lub powołany zostanie do rady stanu.

— Dekret cesarski zaprowadzający rządy wojskowe w Algierii napowrót, nie mało zadziwił Francuzów, nieczujących swojej niewoli. Kolonizacja Algierii napotka odtąd pod wpływem wojskowym jeszcze większe trudności.

Powstali Arabowie w Algierii w skutek ciemnienia władz francuskich cywilnych, coż teraz będzie, kiedy wojskowi bezwzględnie ich tłoczyć będą. Trzeba znać administrację wojskową francuską, aby mieć wyobrażenie, w jakich okowach zostają Arabowie w Algierii i dla tego stanowią oni szkołę dla armii francuskiej, na której się wprawiają.

— Śledztwo przedstępne przeciw adwokatom i deputowanym, którzy udział brać mieli w niedozwolonych towarzystwach wyborczych, już zostało teraz zamknięte. Z 34 pociągniętych do śledztwa, a którym policja przetrząsnęła mieszkania i pozabierała papiery, 21 uwolniono od dalszego śledztwa, a 13 pozwano, między którymi znajdują się Carnot, Garnier Pages, Dreou, Herold, Carbon itd. Mają się stawić w d. 5 Sierp. przed 5 izbą sądu policji poprawczej.

(Kor. Cz.) Arsenale angielskie noc i dzień pracują, i nie zdaje się nad sumem zmienieniem okrętów zwyczajnych na blindowane. Francja sprowadza z Meksyku 10,000 wojska i tyleż z Algieru. Według La France, po przesłaniu we Wrześniu legionu belgijskiego, Francja ma wyprowadzić w Grudniu armię zostawić z niej w kraju tylko 6000 ludzi.

Książę de la Thour d'Auvergne został przywołany na naradę do Vichy. Opuści on ambasadę jak tylko margrabia Cadore, który był tu jeszcze wczoraj stanie w Londynie. Panuje w zewnętrznej polityce Francji wielkie wyrachowanie, bo kwestye, które się toczą, obchodzą całą Europę i sławę cesarza. Francuzi nie pojmują jego gry, ale dotąd w niego ufają. Jutro przybędzie do Vichy król belgijski. Według jednych ma mieć na celu ożenienie ks. Flandryi z księżniczką Cezarą Murat a według drugich rozjemstwo w sprawie duńskiej.

Odrobienie smutnego złego, które ciągnie się od lat dwóch, jest w potrzebie Francji. Napoleon III nie może zostawić Europy w stanie do którego zaszła podczas wyprawy meksykańskiej. Musi także baczyć na wyprowadzenie Francji z niepewności, która paraliżuje jej prace. Obecnie wszystkie papiery stoją nisko i co więcej, zmniejsza się przychód podatkowy. Podatki niestałe zniżyły się w ciągu tego półrocza o pół siódma miliona, jest to wypadek ważny.

Pays podniósł artykuł w którym wiedeńska Pressa powiedziała, iż koalicja »zmieszała Francję«. Odpowiedź Pays jest ironiczna. W odwecie, dziennik doniósł, iż od wykrycia papierów Morning Posta, dwory północne negocjują w większej tajemnicy i często nie przez dyplomacyę, lecz drogą bezpośrednią monarszą.

Anglia jest lepiej z Francją, ale w tych dniach gabinet angielski przeprosił dwory ntemieckie za zarzut lorda Russella, iż ich dyplomacya jest kręta. Na czyją stronę Anglia, w razie niedojścia pokoju się przerzuci? Zależy to wiele od Francji. Twierdzenie p. Forcada, iż w toku ostatniej negocjacyi Francja dażyła do Renu, jest zbyt stronne. Mówił o tem lord Clarendon, ale Drouyn de Lhuys zaprzeczył temu w depeszy, która znajduje się w »blue book«.

Cesarz ubezpiecza siebie i Francję. Przybycie męża królowej Izabelli do Paryża (na początku przyszłego miesiąca) nie pociągnie za sobą przymierza, ale nie będzie bez wagi. Z Portugalią cesarz jest jak najlepiej. Maksymilian I ma wolne ręce w Meksyku i może swą dynastją ustalić. Separatysty nie tylko dobrze się trzymają, lecz grożą Washingtonowi. W Algierii powstanie zupełnie zostało uśmierzone. Tunis nie niepokoi już Francji. Cesarz stara się i i sprawę suezką ułożyć. Wybrany przez baszę na sędziego polubownego, przyjął on konkluzye mianowanej przez siebie komisji. Konkluzye te zmuszają kompanię kanału, na zapłatę 80 milionów do zwrócenia baszy kanału Słodkiego i otaczających go gruntów i wyrzeczenia się prawa żądania do roboty 30 tysięcy Fellachów. Kompania straci na tem nie mało, ale konkluzye przyjmie i upewni wykonanie wielkiego swego dzieła.

Ks. Kuza nie otrzymał od Porty sankcyi głosowania powszechnego w Rumunii, ale otrzymał zniżenie censusu i zwiększenie liczby deputowanych miejskich, na których może liczyć najwięcej. Mają tu nadzieję, że rządy księcia staną się odtąd łatwiejszemi. Jeżeli nie zajdzie znowu jaka przeszkoda, margrabia Moustier ma przybyć do Paryża na urlop.

Separatysty bawiący w Paryżu są zagniewani na lorda Palmerstona za odpowiedź na przełożenie przyjaciół pokoju w Ameryce, dał im bowiem do zrozumienia że uzna separatystów wtedy dopiero kiedy pobiją federalistów, a zatem wtenczas kiedy separatysty potrzebować Anglii nie będą.

Cesarzowa była wczoraj u księżnej Klotyldy, która powiła drugiego syna. Ks. Napoleon, który spodziewał się połogu dopiero w końcu miesiąca, wyruszył był do Cherbounga, ale zawiadomiony telegrafem o szczęśliwym wypadku, powrócił do Paryża. Rodzicami chrzestnymi, nowo narodzonego mają być król portugalski i księżna Matylda. Z Vi-

chy nie ma nic nowego. Cesarz wyruszy do obozu chalońskiego około 20 Sierpnia. Uda się do obozu i mąż królowej Izabelli. Będzie i tego lata wielu oficerów cudzoziemskich w obozie.

Od niejakiego czasu pan Ganesco osiedlił się stale w Paryżu i ztąd prowadzi redakcyę l'Europe. Ma on hotel i konie.

Revue des deux Mondes bardzo się podnosi. Przyczynia się do tego p. Forcade. Na mocy układu z p. Buloz stan tego pisma powiększa się w miarę powiększania liczby abonentów. P. Forcade prowadzi nadto dziennik giełdowy, Semaine financierè, w którym oddaje nieraz nie-małe usługi Rotszyldowi.

Anglia.

Pod napisem: »Nowa era w zagranicznej polityce i jej następstwa« zamieszcza angielski Spectator artykuł bardzo charakterystyczny, treści mniej więcej następującej:

»Zawszebyśmy obolewali, gdyby nam przyszło zamykać oczy na czyny, chociażby były niemile, i wcale nie mamy zamiaru zakrywania gołego faktu, że polityczne stosunki i chwilowe usposobienie są wodą na młyn p. Cobdena. Jego ulubioną formułkę: »żadnej zagranicznej polityki w Anglii« przyjmuje łaskawie większa część polityków; a jeżelibyśmy nie mieli w następnych dziesięciu latach mieć lepszych mężów stanu od tych, których mieliśmy w ubiegłym lat dziesiątku, to p. Cobden może dożyje jeszcze radości, że ujrzy uznaną drugą formułkę swojego wyznania wiary, formułkę, według której nasi posłowie będą tylko angielskimi (commis voyageurs). Według tego, jak rzeczy dziś się mają, nie można zaprzeczyć, że wskutek źle prowadzonej angielskiej polityki zasady Cobdena podniosły się co do znaczenia w Anglii. Wszak i Times, ten wielki rejestr angielskiej publicznej opinii, publicznie oświadczył się za temi zasadami, jeżeli napisał: »Publiczna opinia, tak jak się objawia w kraju i w parlamencie, rozstrzygła w sposób całkiem jasny, że tylko wtenczas powinniśmy walczyć albo grozić, kiedy chodzi bezpośrednio o nasze własne interesa.« Jeżeli p. Cobden czytać będzie te wniosłe zdania o naszej przyszłej zagranicznej polityce, to niezawodnie znów zaprenumeruje sobie Timesa; albowiem jaśniej i otwarciej on sam nawet nie byłby mógł wyłożyć swoich zasad, jak to uczynił Times ostatnimi czasy. Ale niestety! na niemieszaniu się w politykę europejskich państw wszystko się kończy. Ręka w rękę z tem idzie milczkiem zasada, że o ile łagodniejszymi jesteśmy na Zachodzie, tem bardziej zaczepnie występować musimy na Wschodzie; czyli innem słowami: W obec Europy i Ameryki chcemy zachować się biernie, a nawet nie chcemy przeszkadzać odradzającemu się w Afryce handlowi niewolnikami, ale tym groźniej i gwałtowniej występować będziemy przeciw Chińczykom i Japończykom. Commis voyageur powinien mieć prawo szczekaania jakby na prawdziwego brytana przystało, jeżeli tylko przez to przyczyni się do podniesienia angielskich interesów. Są to wprawdzie bardzo podłe zasady; ale sam p. Cobden nigdy nie przeczył, że pierwiastkiem jego nauki nic innego nie jest, tylko czysty materialny interes. Jednak nie pamięta przytem o obusieczności swej broni. Skoro raz przypuścimy, że z obawy następstw opuszczamy słabego przyjaciela wolno nam uisnąć do ostateczności, skoro tylko nie potrzebujemy się obawiać ztąd złych następstw. Przez tak zwaną nową erę naszej zewnętrznej polityki rozumie się zatem, że Anglia jako bogate, wielkie i potężne państwo zupełnie tak postępować powinna, jak gdyby była ubogą, małą i słabą; czyli że powinna unikać wszelkich wielkich przedsięwzięć z obawy nieprzyjacielskich stosunków, że zdala trzymać się powinna od wszelkich zobowiązań i wszystkiego niech się wyrzeczy, co dotąd uważano za wielki przywilej potężnego, wpływ wywierającego państwa. Taka nowa era byłaby smutną, gdyż nic więcejby nie oznaczała jak z bezwładnieniem świadomości narodowej i bałwochwalstwem materialnej korzyści.«

— Stanowisko, jakie w najnowszym czasie Anglia zajmuje w sprawie niemiecko-duńskiej, określa depesza hr. Russella do p. Pageta, posła angielskiego w Kopenhadze, której główna treść podług gazety Spennera jest następująca:

Biuro spraw zagran. 6 Lipca 1864.

Rząd Jej król. Mości żywi współczucie dla króla i narodu duńskiego w ciężkiej próbie, jaką wycierpieć musieli. Rząd Jej król. Mości uznaje słusność wielu wyrzutów, czynionych przez rząd duński mocarstwom, które spólnie podpisały traktat londyński, odstąpiły od jego postanowień i pod formą związkowej egzekucyi w Holsztynie i czasowego zajęcia Szlezewiku obaliły powagę króla duńskiego w tych księstwach. Ale dla Danii jest rzeczą naglącego znaczenia, aby rząd duński wziął na uwagę terażniejsze położenie. Kiedy podczas konferencyi pełnomocnicy dunscy oświadczyli pełnomocnikom Jej król. Mości, że Dania nie może przyjąć linii granicznej przez mocarstwa niemieckie zaproponowanej, pełnomocnicy Jej król. Mości czuli się obowiązani zadać im pytanie, jak rząd duński może mieć nadzieję zyskania przez wojnę lepszych warunków. Zatem linia graniczna na północ Flensburga, którą hr. Bernstorff, poparty przez austriackich pełnomocników, polecił do przyjęcia swym rządowi, jest teraz po za obrębem pytania. Kilka dni wojny zburzyły wszelką nadzieję, że hr. Bernstorff odnowi swą propozycją. Ostatnia część depeszy biskupa Monrada wyraża nadzieję, że mocarstwa, które podczas obrad objawiły dla Danii tyle spóścucia, nie opuszczają jej w wojnie. Prawda, że naturalne mocarstwa, poruszone żywym życzeniem zachowania udzielnosci Danii, starały się z największą gorliwością otrzymać od rządu duńskiego takie warunki pokojowe, na jakie pozwalały oczywista zbrojna przewaga Austrii i Prus i zamiary przez Niemców żywione. Jednak pozwałam sobie zwrócić uwagę duńskiego rządu na to, że, chociaż rząd Jej król. Mości w połączeniu z innemi neutralnemi mocarstwami nie myślał napierać na rząd duński aby przyjął warunki, jakie rząd ten uważał za niezgodne z bezpieczeństwem i honorem Danii, przecież rząd Jej król. Mości nigdy się nie zobowiązywał, a i teraz zobowiązywać się nie może do popierania zbrojnego spr-

